

O B E C Ž A T Č A N Y

Naučná stezka „Žatčany včera a dnes“

NÁVES

Náves je nejstarší částí obce s původními zemědělskými usedlostmi. Směrem od jihovýchodu k severozápadu se rozšiřuje a je ukončena prostorným parkem se školou, obchodem a hostincem.

Náves v roce 1906

Náves v roce 1918

Náves před 2. světovou válkou

Náves před rokem 1969

ZAJÍMAVOST: Sloučení obcí Žatčany a Třebomyslice

Obec Třebomyslice vznikla v roce 1785 na historickém území Žatčan na pozemcích rozděleného panského dvora hraběte Dubského. Obce postupně stavebně zcela prorostly. Měly společnou školu, kostel, spolky. Občané se dělili na Žatčanačky a Třebomysličky jen formálně.

O sloučení obou obcí se vedla jednání už od skončení 2. světové války. Sloučení se ale bránily Třebomyslice. Nechtěly se Žatčanům podřídit, protože byly větší, bohatší a měly územní předpoklady pro rozvoj (ze tří stran obkružovaly Žatčany). K jednomyslné dohodě o sloučení obcí došlo 5. června 1948. Třebomyslice tím jako samostatná obec k 31. prosinci 1948 zanikly.

Za ním se nachází dominantní památkově chráněný areál starobylého kostela Nejsvětější Trojice s kaplí Maří Magdalény obklopený hřbitovem s kamennou ohradní zdí.

Při číslování domů **v roce 1771 zde stálo 22 domů**, většinou zemědělských usedlostí největších sedláků v obci. Domy byly očíslovány souvislou řadou od čísla 1 u hospody po číslo 9 na straně jedné, od čísla 10 do čísla 16 na straně druhé. Příčné domy měly čísla 17 až 21, číslo 27 měla radnice.

Koncem 19. století měla náves 38 domů. Nové domy se stavěly od křižovatky na Újezd směrem k jihovýchodu. Náves se tak po obou stranách prodloužila až k sokolovně. Volných stavebních míst na návsi nebylo mnoho, do roku 1921 bylo v prolukách postaveno jen 6 domů, čímž byla náves zaplněna. V roce 1921 měla původní náves 45 domů. Po roce 1960 se počet domovních čísel na návsi zvýšil tím, že se velká stavení rozdělila na dvě části.

Na žatčanský park před školou navazoval do roku 1972 park třebomyslický (Haltýř) se vzrostlými lipami a krásná kaštanová alej kolem silnice přes obec. V roce 1972 tam byla postavena samoobsluha.

Výrazným prvkem návsi je **sousoší Nejsvětější Trojice**, které nechala postavit v roce 1872 vdova Rosálie Hedrichová. Zábradlí kolem sousoší bylo odstraněno v roce 1946.

Pomník padlým v 1. a 2. světové válce byl na návsi zbudován v roce 1950. V roce 2001 byl rozpadající se pomník padlým demontován. 5. května 2005 byl slavnostně odhalen nový památník obětem válek od akademického sochaře Jiřího Sobotky z Brna. Při pohledu shora má představovat hlavu.

Silnice přes obec byla vyasfaltována v roce 1960. V roce 1969 proběhla rekonstrukce sloupů elektrického vedení na návsi. Byly také odstraněny příkopy. K pohybu chodců sloužila až do 90. let oblázková pěšina v blízkosti domů.

Lipová alej na návsi byla obnovena v roce 1994. **V roce 1995 proběhlo celkové přebudování podoby návsi.** Náves se díky tomu opět stala místem setkávání, kde probíhají různé obecní akce.

Park na návsi na začátku 60. let

Náves před 2. světovou válkou

Park na návsi v roce 1992

Náves v roce 1992